Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет іноземної філології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ) ПРАКТИКИ

(для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти)

освітньо-професійні програми
1) Переклад. Англійська та друга іноземна мови;
2) Прикладна лінгвістика. Англійська та друга іноземна мови
галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 Філологія

Київ 2025

Розробники: д. філол. н., проф., професор кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології УДУ імені Михайла Драгоманова *Світлана МАТВЄЄВА;*

к. філол. н., доц., доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології УДУ імені Михайла Драгоманова *Ольга АЛЕКСЄЄВА*

Рецензенти: к. філол. н., доц., завідувач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу факультету іноземної філології УДУ імені Михайла Драгоманова *Наталія САФОНОВА;*

к. філол. н., доц., завідувач кафедри германських мов факультету іноземної філології УДУ імені Михайла Драгоманова *Олена БАЛАБАН*

Рекомендовано до впровадження на засіданні Науково-методичної ради факультету іноземної філології УДУ імені Михайла Драгоманова “26” серпня 2025 року, протокол № 1.

Матвєєва, С. А., Алексєєва, О.М. (2025). ***Методичні рекомендації з проходження переддипломної (науково-дослідницької) практики (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти)*****. Київ, 16.**

І. Пояснювальна записка

Програма практичної підготовки з освітнього компонента “Переддипломна (науково-дослідницька) практика” для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти 2024 року вступу розроблена відповідно до освітньо-професійних програм “Переклад. Англійська та друга іноземна мова” і “Прикладна лінгвістика. Англійська та друга іноземна мова” підготовки магістрів зі спеціальності 035 Філологія.

Мета освітнього компонента:

формування та лінгвістичний / перекладацький і кількісний аналіз спеціалізованого двомовного корпусу текстів для дослідження та систематизації перекладацьких трансформацій, які використовуються при перекладі.

Завдання:

- створити корпус: опанувати методологію та здійснити формування паралельного англо-українського корпусу текстів, що включає:
  -- вилучення й упорядкування релевантних речень із одиницями аналізу;
  -- укладання картки метаданих корпусу для забезпечення його валідності та подальшого використання;
- виконати лінгвістичний аналіз та інвентаризацію: провести інвентаризацію одиниць аналізу, що передбачає їхнє виокремлення й маркування у текстах корпусу;
- провести класифікацію та опис трансформацій: здійснити класифікацію, опис та інтерпретацію виявлених одиниць аналізу, а також визначення й систематизацію використаних перекладацьких трансформацій;
- здійснити кількісне опрацювання: провести кількісне опрацювання отриманих лінгвістичних результатів, включаючи:
  = здійснення різного типу підрахунків (наприклад, частотності, співвідношень тощо);
  = подання кількісних даних у наочному вигляді (таблиць, графіків, схем, діаграм).
- інтерпретувати результати: надати вичерпне пояснення отриманої кількісної та якісної інформації, сформулювати висновки щодо досліджених перекладацьких трансформацій.

За результатами практичної підготовки здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти повинні

знати:

- теоретичні засади та класифікацію перекладацьких трансформацій (граматичних, лексичних, стилістичних та ін.), а також концептуальний апарат сучасного перекладознавства;
- методологію та етапи наукового дослідження у сфері корпусної лінгвістики;
- принципи критичного аналізу, добору та оцінювання релевантних наукових джерел та їхнє використання у науковій роботі;
- методологію створення, структуру та принципи функціонування спеціалізованих паралельних корпусів текстів (зокрема, двомовних англо-українських);
- правила укладання та структуру картки метаданих корпусу для забезпечення його валідності, пошуку та систематизації;
- типологію лінгвістичних одиниць і методи їхнього маркування, інвентаризації та класифікації в корпусі;
- типи, можливості та обмеження цифрових інструментів (корпусного програмного забезпечення, статистичних програм) для автоматизованого опрацювання корпусу та кількісного аналізу даних;
- основи кількісного аналізу (статистики) та методи візуалізації даних (таблиці, графіки, діаграми) для інтерпретації лінгвістичних результатів.

уміти:

- самостійно формувати паралельний корпус текстів відповідно до теми дослідження, дотримуючись визначеної методології;
- здійснювати вилучення, упорядкування та інвентаризацію релевантних речень та одиниць аналізу;
- укладати та систематизувати картку метаданих корпусу для забезпечення достовірності та пошукових можливостей;
- використовувати цифрові інструменти для маркування, опрацювання та кількісного аналізу корпусу;
- інтегрувати корпус у структуру наукового дослідження як аналітичну та ілюстративну базу;
- проводити лінгвістичний аналіз виокремлених одиниць і визначати застосовані перекладацькі трансформації (класифікація, опис, інтерпретація);
- систематизувати й описувати фактичний матеріал (одиниці аналізу) за заданими параметрами дослідження;
- здійснювати кількісне опрацювання отриманих результатів (підрахунки частотності, співвідношень) та подавати їх у наочному вигляді (таблиці, графіки, схеми);
- надавати вичерпне пояснення та інтерпретацію кількісних і якісних результатів, формулюючи наукові висновки;

- добирати та критично оцінювати релевантні наукові джерела для теоретичного обґрунтування дослідження;
- оформлювати додатки та інші структурні елементи наукової роботи згідно з академічними стандартами.

ІІ. Орієнтовний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва навчальної дисципліни, шифр за навчальним планом та кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин (очна (денна/вечірня) / заочна форми навчання)				
		аудиторні	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
1	**Переддипломна (науково-дослідницька) практика, П 03, 6 кредитів ЄКТС**	–	–	–	–	**180**

ІІІ. Програма практичної підготовки

1. Організація проходження практики

Науково-дослідницька практика здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є суттєвим та інтегративним компонентом їхньої фахової підготовки, спрямованим на формування як дослідницьких, так і комунікативно-педагогічних компетентностей. Вона слугує містком між ґрунтовною теоретичною підготовкою та самостійною науковою діяльністю.

Практика передбачає поглиблене корпусне опрацювання фактичного матеріалу, що є емпіричною базою для магістерського дослідження. Цей етап включає:

- створення та валідацію спеціалізованого двомовного (англо-українського) корпусу текстів;
- інвентаризацію, маркування та систематизацію одиниць лінгвістичного аналізу (наприклад, перекладацьких трансформацій) за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення;
- проведення комплексного лінгвістичного та кількісного аналізу зібраних даних, включаючи розрахунок частотності та співвідношень;
- інтерпретацію отриманих результатів і формулювання наукових висновків, які увійдуть до теоретичних і практичних розділів магістерської роботи.

Другий ключовий аспект практики – це презентація власних наукових досягнень. Це передбачає набуття навичок академічної комунікації та майстерності, необхідних для майбутньої роботи в освітній чи науковій сфері. Магістри навчаються:

- чітко й аргументовано представляти методику та результати свого корпусного дослідження;
- оформлювати наукові матеріали (додатки) згідно з академічними стандартами;
- використовувати сучасні цифрові інструменти для ефективної візуалізації та подачі інформації.

Таким чином, науково-дослідницька практика забезпечує синтез глибоких аналітичних навичок корпусного дослідника та комунікативних здібностей педагога-науковця.

Організатором практики здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (практикантів) зі спеціальності 035 Філологія є кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу та Центр колективного користування науковим обладнанням «Цифрові технології в гуманітаристиці» УДУ імені Михайла Драгоманова.

IV. Контроль і система оцінювання досягнень здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з переддипломної (науково-дослідницької) практики

Основними звітними документами проходження науково-дослідницької практики здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є такі:

1. презентація наукового доробку на кафедрі та письмовий звіт із переліком видів діяльності та аналізом результатів виконаної роботи. Звіт підписує і затверджує керівник практики. Звіт подається у термін, встановлений графіком навчального процесу;
2. корпусна база даних, укладена з текстів / мовних одиниць, що складають фактичний матеріал магістерського дослідження.

№	Вид діяльності практиканта	Кількість годин	Кількість балів
1	Настановча конференція. Ознайомлення з наказом про практику, метою та завданнями практики, рекомендаціями керівників практики.	5	–
2	Створення паралельного англо-українського корпусу тексту. Інвентаризація, класифікація, опис та інтерпретація одиниць аналізу.	90	40
3	Кількісне представлення отриманих результатів (таблиці, рисунки, діаграми тощо з даними корпусного дослідження)	45	20
4	Підготовка звіт про проходження практики	20	20

	(щоденника практики)		
5	Оформлення презентації, що демонструють результати виконаного корпусного дослідження	15	10
6	Звітна конференція. Доповідь про отримані результати (супроводжується презентацією).	5	10
Разом		**180**	**100**

Шкала оцінювання: університетська та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за університетською шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90-100	**A**	відмінно	зараховано
80-89	**B**	добре	
70-79	**C**		
65-69	**D**	задовільно	
60-64	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю перескладання окремих компонентів	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним проходженням практики	не зараховано з обов’язковим повторним проходженням практики

ШАБЛОН ЗВІТУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ 2024 РОКУ ВСТУПУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

ПЕРЕДДИПЛОМНА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА

(вид і назва практики)

здобувача _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет	іноземної філології
Кафедра	прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу
Освітній рівень	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітньо-професійна програма	Переклад. Англійська та друга іноземна мови
Рік навчання	2-й рік
Форма навчання	очна (денна, вечірня/заочна)
Навчальний рік	
Терміни проходження практики	
Керівник практики від університету	

Керівник практики від бази практики:

Прізвище, ім’я,
по батькові _____

Посада _____

Електронна пошта _____

Здобувач _____
(прізвище, ім’я, по батькові)

Прибув на підприємство, організацію, установу:

УДУ імені Михайла Драгоманова, гуманітарний корпус
(вул. Олександра Кониського, 8/14, м. Київ / дистанційно) _____
(назва) (дата)

Зав. кафедри _____
(посада відповідальної особи) (підпис) (ім’я та прізвище)

Печатка підприємства,
організації, установи

Вибув із підприємства, організації, установи:

УДУ імені Михайла Драгоманова, гуманітарний корпус
(вул. Олександра Кониського, 8/14, м. Київ / дистанційно) _____
(назва) (дата)

Зав. кафедри _____
(посада відповідальної особи) (підпис) (ім’я та прізвище)

Календарний графік проходження практики

№	Назви робіт	Дата виконання	Відмітки про виконання
1	Настановча конференція. Ознайомлення з наказом про практику, метою та завданнями практики, рекомендаціями керівників практики.		
2	Створення паралельного англо-українського корпусу тексту (укладання картки метаданих, вилучення й упорядкування речень із одиницями аналізу).		
3	Інвентаризація одиниць аналізу (виокремлення й маркування).		
4	Класифікація, опис та інтерпретація одиниць аналізу (визначення перекладацьких трансформацій).		
5	Кількісне опрацювання отриманих результатів (подання кількісних даних щодо різного типу підрахунків у вигляді таблиць, графіків, схем, діаграм із поясненням отриманої інформації).		
6	Звітна конференція. Доповідь про отримані результати (супроводжується презентацією).		

Програму практики виконано.

_____
(дата)

Практикант _____ _____
(підпис) (ім’я та прізвище)

Робочі записи під час практики*

Тема магістерського дослідження:

СТВОРЕННЯ ПАРАЛЕЛЬНОГО АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО КОРПУСУ ТЕКСТУ.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ОДИНИЦЬ АНАЛІЗУ.

КЛАСИФІКАЦІЯ, ОПИС ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОДИНИЦЬ АНАЛІЗУ.

КІЛЬКІСНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ.

* *про перебіг практики; професійні спостереження; проблеми, які виникли під час проходження практики, тощо.*

ДОДАТОК 1

Картка метаданих оригіналу

Характеристика	Метадані
Назва тексту (мовою оригіналу)	
Мова оригіналу	
Автор	
Дата створення тексту	
Дата публікації тексту	
Місце публікації	
Видавництво / орган	
Якщо текст взято із сайту, адреса сайту	
Тип ліцензії (авторського права на текст)	

Картка метаданих перекладу

Характеристика	Метадані
Назва перекладу	
Мова перекладу	
Перекладач	
Дата публікації перекладу	
Місце публікації	
Видавництво / орган	
Якщо текст взято із сайту, адреса сайту	
Тип ліцензії (авторського права на переклад)	

ДОДАТОК 2

Паралельний англо-український корпус тексту

(усі речення, які містять одиниці аналізу)

	Source text	Target text
1		
2		
3		

ДОДАТОК 3

Кількісне представлення отриманих результатів
(таблиці, графіки, схеми, діаграми)

Відгук і оцінка роботи здобувача керівником практики

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
(назва підприємства, організації, установи)

Здобувач _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

проходив практичну підготовку _____
(терміни проходження практики)

№	Вид діяльності, що оцінюється	Оцінка
1.	Створення паралельного англо-українського корпусу тексту. Інвентаризація, класифікація, опис та інтерпретація одиниць аналізу.	40
2.	Кількісне представлення отриманих результатів (таблиці, рисунки, діаграми тощо з даними корпусного дослідження)	20
3.	Звіт про проходження практики	20
4.	Оформлення презентації, що демонструють результати виконаного корпусного дослідження	20
Загальна кількість балів:		**100**

Дата складання заліку: _____

Оцінка:	за університетською шкалою	кількість балів	за шкалою ЄКТС

Керівник практики: _____
(підпис) (ім'я та прізвище)

Інформаційні джерела для проходження практики

1. Baker, P., Hardie, A., McEnery, T. (2006). *A Glossary of Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Barth, D., Schnell, S. (2022). *Understanding Corpus Linguistics*. London: Taylor & Francis.
3. Crawford, W.J., Csomay, E. (2024). *Doing Corpus Linguistics*. London: Taylor & Francis.
4. Desagulier, G. (2017). *Corpus Linguistics and Statistics with R. Introduction to Quantitative Methods in Linguistics*. Springer Cham.
5. Maci, S., Sala, M. (Eds.) (2022). *Corpus Linguistics and Translation Tools for Digital Humanities – Research Methods and Applications*. London, New York, Oxford: Bloomsbury Academic, Bloomsbury Publishing Plc.
6. McEnery, T., Brezina, V. (2022). *Fundamental Principles of Corpus Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
7. Matvieieva, S., Lemish, N., Zernetska, A., Babych, V., Torgovets, M. (2022). English-Ukrainian parallel corpus: Prerequisites for building and practical use in Translation Studies. *Studies about Languages. Kalbų studijos*, 40, 61–74.
8. Stefanowitsch, A. (2020). *Corpus Linguistics. A Guide to the Methodology*. Berlin: Language Science Press.

Програмні продукти і платформи

9. NOVA Text Aligner. https://www.supernova-soft.com/wpsite/products/text-aligner.
10. UDPipe. https://lindat.mff.cuni.cz/services/udpipe/run.php.
11. Sketch Engine. https://www.sketchengine.eu.